

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolinem trgu h. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Politika in slovenska duhovščina.

III.

To prepričanje se nam bo vtrdilo še bolj, ako premišljujemo zgolj cerkveno stopinjo katoliškega duhovnika. Duhovnik je služabnik sv. cerkve. Postavljen je v to, da bi oskrbel dušne potrebe svojemu delokrogu izročnega ljudstva. Nadzemeljske zadeve so obsežje njegovega opravilstva. Nastane pa vprašanje: Ali sme duhovnik kot dušni vodnik pečati se tudi s telesnimi, zemeljskimi zadevami dotičnega ljudstva? Ali se mu more šteti v zeló, ako se pečá s politikó? Jasen, trden odgovor na to vprašanje nam more dati le sv. cerkev, ker ima duhovnik kot dušen vodnik le njen glas poslušati, le po njenih naukih in vodilih ravnati se. Le cerkvena oblast ima pravico duhovniku zapovedovati in prepovedovati, kaj ima kot duhovnik storiti, kaj opušati. Če mu tedaj cerkev prepoveduje politično delovanje, zdržati se ga mora; če mu pa to pravico dovoljuje, nikdo, tudi najvišja državna oblast mu je ne sme odrekati.

Kaj pa določuje sv. cerkev v tej zadevi sploh? Ne bom segal globoko v učeniško sv. cerkev o tej stvari. Omenim le, da so sedanji papež Pij IX. v 50. stavku pisma, ki se mu pravi „syllabus“, z avrgli to-le misel: Cerkev ima ločena biti od države, in država od cerkve. Najvišje cerkveno učenje tedaj uči, da ni prav in dobro, da bi bila državna oblast ločena od cerkvene, in cerkvena od državne. Politična oblast je del državne oblasti. Tedaj po nauku sv. cerkve ni prav, da bi bila politična oblast ločena, neodvisna od cerkvene oblasti, da cerkvena oblast ne bi imela nič besede in pravice do političnih dejanj, in da svetna oblast ne bi

imela nobene dolžnosti ravnati se v svojem političnem delovanju po vodilih cerkvene oblasti. Iz tega sledi, da cerkev ima pravico in oblast, vplivati na politično življenje svojih vernikov. Zakaj pa? Zato, ker je cerkvena oblast toliko višja od svetne, kolikor imenitnejše so zadeve njene naloge, njene delavnosti. Poglavitni namen svetne oblasti je zemeljski, telesni blagor podložnikov. Poglavitni namen cerkvene oblasti je dušni, časni in večni blagor vernikov. Namen svetne oblasti je tedaj veliko nižje vrste, kakor namen cerkvene oblasti. Že zavoljo tega je tedaj državna oblast manj od cerkvene, prva mora biti drugi podložna, cerkev je nad državo. Višji ima pa vselej pravice do nižjega, nižji ima dolžnosti do višjega; tedaj se morajo priznati tudi cerkveni oblasti pravice do svetne, in svetni dolžnosti do cerkvene.

Tako razmerje med cerkvijo in državo tirja tudi natora cerkvenega delovanja. Dušna, časna in večna sreča je poglavitni namen cerkvene oblasti. Kako pa zamore cerkev ta namen doseči, kako hoče v ta namen svojo nalogo izvrševati? Iz česa obstoji človek? Iz duše in telesa. Kdor pa hoče delati za dušno blagost kacega človeka, mora imeti po natorni tirjati do njegovega telesnega življenja oblasti toliko, kolikor je potrebno v prvi namen. Naj pojasnim to s priliko. Kaka žena bi dobila otroka v odrejo. Ostro bi jej izročitelj naročil, da mora pridno, zvesto skrbeti in delati za to, da bode izgojila v otroku blago dušo, ozaljšano z lepimi, žlahtnimi čednostmi, kakor ubogljivost, pohlevnost, krotkost, potrpežljivost, milosrčnost, sramožljivost, nedolžnost, modrost itd., „Ti, le glej“, bi jej rekel, „da bode otrok lepo, dobro in pravo čutil, mislil in želel;

telesnost otrokova ni pa tebi prav nič mar; kaj otrok s telesom dela, kodi hodi, s kom se pajdaši, kaj in koliko naj je, vse to naj te kar nič ne briga.“ Prašam, kdo pod solncem bi bil v stanu, na ta način, s takimi pogoji vzgojiti v rejencu blago, plemenito, krasno dušo? Nikdo ne. Kajti neogibno je odgojitelju potrebno, da ima oblast ne le čez dušo, ampak tudi čez telo toliko, kolikor je potrebno za izgojitev dušne blagosti. Telo in duša sta ne ločljivo zvezana. Telo upljava na dušni razvoj tako zeló, da ni moč dušnih moči razviti, ne da bi vodil tudi telo.

Vzemimo to priliko v širjem pomenu. Ta otrok naj pomeni družbo vernih katoličanov. Sv. cerkev je pa tista mati. Njej so izročene v vodstvo vse dušne zadeve katoličanov, tika joče se njihove nadzemeljske sreče. Če je pa prejela sv. mati katoliška cerkev od Boga oblast in nalogo, da pripelje svojo verno družbo do časne in večne dušne sreče, dana jej je že s to nalogo tudi pravica in oblast, opazovati, voditi in popravljati tudi časne družbinske zadeve njene toliko, kolikor se neogibljivo tirja, da doseže svoj poglavitni namen. Ta oblast je cerkvi tako bistveno potrebna, da brez nje ne more spolnovati naloge svojega poklica. Kakor je dušno življenje v natorni, nerazvezljivi zvezi s telesnim življenjem na zemlji, tako zopernatorno bi delal, kdor bi hotel vodstvo dušnih zadev, ki je lastno cerkveni oblasti, ločiti od vodstva telesnih, zemeljskih, družbinskih razmer. Zdrava pamet tedaj veleva, da oblastništvo čez dušne razmere človeške družbe mora imeti tudi vpliv do vravnave zunanjih, telesnih zadev iste družbe.

Komu pa pripada glavna skrb, vredovati in voditi zemeljske zadeve narodov? Državni

Šolstvo v Črni gori.

Ni še mnogo let, kar so ustanovili Črnogorci prvo redno šolo. Do te dobe ni bilo v Črni gori sploh nikake slovstvene omike. Grški samostani črnogorski so bili do nedavnega jedini gojitelji znanosti. Ali kdor pa ni mislil na to, da bi postal razkolni menih ali pop (razkolni duhovnik), ta tudi ni hodil v samostan, da bi se naučil čitati. Priprosti Črnogorci so sploh menili, da je branje in uk potrebno le vladiki (škofu), kaludjerom in popom. Zato se je to učenje obmejevalo le na duhovenstvo, in še to je bilo jako skromno in slabo. Podučevanje v samostanih ni bilo vrejeno po izgledu naših šol. Dijaci so bili učenci in postrežniki menihov zajedno. Šolske ure niso bile posebno odločene, temveč dijaci so se učili, kedar niso imeli kacega drugega posebnega opravka — pozimi v kuhinji okoli ognjišča, poleti po vrtilih in lesih okoli samostana. Šolskih klopi niso poznali, da molčim o učnem redu, o kte-

rem ni bilo duha ni sluha. Ves poduk je bil jako priprost in plitev. Kedar je dijak znal čitati 3—4 cerkvene knjige, ki se rabijo pri božji službi, ter jih deloma razumel, tedaj je že dokončal vse nauke, bil je učen, postal je lahko tekoj menih ali pop, t. j. grški duhoven.

Pogostoma se je zgodilo, da kak dijak ni umel čitati drugih knjig, razen onih, iz katerih se je učil, in vendar je oblekel meniško haljo ali pa posvečen bil v popa. Bili so tudi taki menihi in popi, ki niso umeli prečitati svoje lastne pisave, ki so se molitve in obredne besede na pamet naučili.

Ali tudi vladike se niso više popéli v omiki, tudi oni so bili samostanski dijaci. Prvi črnogorski vladika, ki se je nekaj več naučil nego njegovi predhodniki, je bil Vazilij Petrović. Njegov naslednik Peter I. se je učil nekaj časa v Petrogradu in napisal prvi zakonik črnogorski l. 1796, ali za šolstvo se ni briga. Še le njegov naslednik Peter II. je ustanovil v Črni gori prvo občno šolo v Cetinji l. 1834,

razlagala se je v nji srbska slovnica, cerkvena zgodovina in pisanje. Poslal je tudi nekoliko mladenčev v šole na Srbsko. Ali Črnogorci so odličniši na bojišči nego v šoli, zato niti jeden Črnogorec razen prej imenovanih vladik, ki se je bil učil v inostranstvu, ni imel toliko vztrajnosti, da bi bil študije redno dokončal, in tudi niti jednega ni, ki bi bil s svojimi študijami Črni gori bodi si tako ali tako koristil.

Vladika Peter II. je oskrbel leta 1834 tudi tiskarno, v kateri je bilo nekoliko cerkvenih in srbskih spisov natisnjenih. — Ko pa se je vnela vojska z Omer-pašo l. 1852—53, je ukazal knez Danilo, naj se zaradi pomanjkanja svinca prelíj tiskarske pismenke v strelne kroglice. Knez Danilo (1851—60) je negoval tudi šolstvo ter pomogel cetinjski šoli na noge razpisavši 30 vstanov za najboljše dijake iz vseh nahij (krajev) Črnogore in poklicavši redne učitelje v Cetinje. Nameraval je ustanoviti glavno šolo za vso deželo, ali pokosila ga je prej nasilna smrt.

Njegovo misel je oživotvoril njegov na-

oblasti; ta ima namen, z raznoterim postavodajstvom zunanje razmere družbinskega življenja vravnati svojim podložnikom v gmoten blagor. Cerkveno oblastništvo ima tedaj merodajni vpliv do posvetnega postavodajstva. To mora biti vsakemu katoličanu, vsakemu človeku jasno ko beli dan, če ima le količkaj zapopadka o katoliški cerkvi in če zna le količkaj logično misliti.

To načelo velja sploh za vso katoliško duhovščino, za ves krščansko-katoliški svet. Kar pa ima splošno veljavo, velja tudi poedino. Kar velja za ves katoliški svet, za vso katoliško duhovščino, ima veljavo tudi za katoliško Avstrijo, za katoliško duhovščino, isto tako tudi za duhovščino posameznih dežel. Predmet politike je vredovanje zunanjih zadev družbinskega življenja večjega ali manjšega dela državnega prebivalstva. Nikakor tedaj ni v nasprotju s sv. katoliško cerkvijo in s svojim poklicom duhovnik, ki je tudi na političnem polju delaven, kolikor mu pripuščajo okoliščine. Papež imajo tedaj popolno pravico dajati po potrebi vladarjem katoliških držav, ali bolje rečeno, katoliških podložnikov vodila, nauke in svarila glede svetnega postavodajstva. Škofje imajo enako pravico vplivati na vredbo zemeljskih, političnih razmer v deželi, ki je v njihovem škofijskem oblasti. Z enako pravico imajo čuvati tudi nižji duhovniki na družbinski razvoj v krajih, v ktere sega njihova duhovna pastirska oblast. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. julija.

Avstrijske dežele.

Na Dunaji je vse tiho in mirno, ker so prišli pasji dnevi. V takem času se navadno vsaka politična kost do dobrega ogloda. Tem bolj se je čuditi, da dunajski listi o bivanju pruskega cesarja v Išli, kjer se je z našim cesarjem sošel, niso pisali nobenih političnih premišljanj. Morda so vendar prišli že do spoznanja, da dandanes, ko je vlada konstitucionalna, taki shodi nimajo vselej političnega namena in pomena in da, če biga tudi imeli, vsaj odločilni niso. Politična kolesa gonijo dandanes druge moči.

V Pragi je nastal nek razpor med deželnim namestništvom in nemškimi profesorji zdravništva, ki se je končal s tem, da gre eden teh profesorjev iz Prage proč. Zanimivo pri tem je, da je pri svojem slovesu ta pro-

fesor mnogo govoril o „nemškem“ zdravilstvu. Ti nemci so res čudni ljudje; vse hočejo le z nemškimi barvami pomalano imeti, dasiravno je znano, da ravno za zdravilstvo nimajo posebnih zaslug, ker so najimenitniši zdravniki in učeniki zdravilstva bili Čehi ali pa kake druge nenemške narodnosti.

Mladočehi so bili 18. t. m. v Blovicu napravili shod, pri katerem so hoteli ljudem dopovedati, koliko so mladočeski poslanci vsled porazumljenja z ustavoverci deželi pridobili. Dr. Edvard Gregr in Eim sta bila nalašč prišla iz Prage, iz okolice bloviške pa se je bila zbrala peščica mladočehov in nekaj mladih še ne dospelih ljudi. Ob 3. uri popoldne pa je prišlo v zbornico okoli 100 narodnjakov, ki so mirno čakali in gledali, kaj bo. Dr. Gregr se je zbranim vsilil za predsednika, za namestnika njegovega pa je bil ivoljen Mladočeh Karlik. Prvi je govoril dr. Gregr ter dokazoval korist dejanske politike. Govor, ki je bil poln že sto- in stokrat premeljenih fraz o feudalcih, ultramontancih, zabitem ljudstvu itd., je trajal celi dve uri. „Pokrokov“ sovrednik Zajiček je izvrstno pobijal in zavračal svojega predgovornika ter zbrane opominjal na zlo od Mladočehov provzročeno. G. Suk je predlagal, da naj se zborovanje sklene, kar se je zgodilo, konečno pa je še zaklical „Slavo“ deklaraciji česki pa voditeljema českega naroda Palackemu in Riegeru, kar je bilo od zbranih z živahnimi in gromovitimi slava-klici sprejeto. Dr. Gregr, videvši, da bi ne bilo varno in pametno nasprotovati, se je vdal ter pripoznal, da moža po pravici to zaslužita in je zaklical „Slavo“ vsim Pemakom. Resolucija, ktero so brez dvoma nameravali staviti, se je opustila. Mladočehi so imeli zopet priliko prepričati se, da narod česki njihovih bedarij ne mara. Spametovali se pa boje tudi zdaj ne bodo, ker jih namesto pameti vodite strast in zagrizenost.

Ker se **brnski** delavci s tovarniki še sedaj niso dogovorili, vlada neki namerava po izgledu angleškem osnovati pravne sodnije in državnemu zboru predložiti dotične postavne načrte. Te sodnije so se na Angleškem pokazale jako koristne in največ pripomorejo, da se poprej jako pogoste razprtije le redkokrat ponavljajo.

Na Moravskem so dobili vsi oni duhovniki brnske škofije, ki so prosili za Štremajerjeve groše, od okrajnih glavarjev enako se glaseča pisma, ktera zahtevajo od

njih prisego na nove šolske postave. Do zdaj se jih veči del brani podpisati prisego, toda ker so prosili za groše, jim bo težko dolgo braniti se. Zdaj se toraj vé, kam je meril Štremajer, ki je groše ponujal. Gotovo bo tudi pri nas kmalo mačka kremplje pokazala.

Na Ogerskem še kakih 40 volitev ni končanih. Desna opozicijska stranka šteje do zdaj 20 glav.

Vnanje države.

V Nemčiji se še zmiraj zabavajo s preganjanjem škofov. Minsterski škof Brinkman je bil že v drugo poklican k preiskovalnemu sodniku, pa ni ubogal. Zato so se vsa pisma izročila državnemu tožniku, da naredi zatožbo. Nadškof Ledohovski bo čez dva meseca prestal svoje dveletno jetništvo, ali govori se, da potem ne bo še prost, ampak interniran (zaprt v kako trdnjavo, ne v ječo), kakor škof Martin.

Nezmotljivi „papež starokatoličanov“, znani Döllinger, je povabil vzhodno-grško duhovstvo srbsko k shodu starokatoličanov. Döllinger menda záres misli, da bo vse anglikanske, ruske in grške cerkvene občine spreobrnul k svoji veri, prav za prav neveri.

O Bismarku se zdaj sicer ne govori veliko, ker sedi mirno na svojem domu. Pa dasiravno mirno sedi, ima vendar svoja ušesa povsod nastavljena. Tako je zvedel, da je na Portugalskem, tedaj dosti daleč od Varzina, nek duhovnik v javnem govoru v cerkvi hudo prijel cesarja Viljema in kralja laškega kot zatiralca papeževa. Laška vlada se za to ni zmenila, pač pa Bismark, ki je pruskemu poslancu ukazal tega duhovnika pri portugalski vladi tožiti, kar se je tudi zgodilo. Zdaj, ko je duhovnik bil kaznovan, je Bismark menda zopet potolažen.

V francoski narodni skupščini bo prišla brž, ko bo proračun dognan, na vrsto predloga o podmorskem predoru (tunelu) pod kanalom „la Manche“; v angleškem zboru je ta predloga že zadobila potrjenje.

Iz Španskega dohajajo še vedno poročila jako zmedena. Iz vsega, kar se zve, pa je razvidnega toliko, da bojna sreča ni stanovitna ne Karlistom, ne Alfonsistom. Med obojimi so le manjše praske, prave odločne bitve pa še ni bilo in je tudi menda ne bo še tako brž.

Angleški katoličani so imeli v Londonu pod predsedstvom vojvode Norfol-

slednik, sedanji knez Nikica. Leta 1863 je vtemeljel v Cetinji šolo za bogoslovce in učitelje ter prenovil prvotno šolo cetinjsko s štirimi razredi in — z dvema učiteljema. Razen tega je vstavil 10 občnih ljudskih šol, katerim je dal za učitelje mlade Črnogorce, ki so z najboljšim vspehom dovršili občno šolo cetinjsko. Te šole so se obdržale; ali bogoslovna šola je prenehala precej drugo leto zaradi prevelikih stroškov, 3000 gold., katerih ni zmogla Črnagora. Za to pa se je poboljšala in razširila občna šola cetinjska.

V prvotnih ljudskih šolah se je podučevalo čitanje srbsko in staroslovensko, veroznanstvo, cerkvena zgodovina, srbska povestnica, srbska slovnica, zemljepis, početki fizike, pisanje in cerkveno petje. V bogoslovskem učilišču pa se je prednašala: cerkvena zgodovina, pastirstvo, dogmatika in morala — vse jako skrajšano, razlaganje sv. pisma, cerkveni obredi in petje, razen tega so se učili bogoslovci po malem občne zgodovine, zemljepisja, dušeslovja, fizike, matematike in metodike.

Po nekajletnem prijateljevanju z Napoleonom III. se je obrnil knez Nikica zopet k Rusiji napotivši se v grudnu l. 1868 v Petrograd, kjer je bil dobro sprejet ter med drugim dosegel tudi gmotno podporo bogoslovski in dekliški šoli. V porazumljenju s petrogradsko vlado je odločil ruski sinod letnih 8000 rubljev za bogoslovsko šolo, dekliški šoli pa je darovala carica ruska 5500 rubljev na leto; tako se je obnovilo bogoslovje ter stvorila prva dekliška šola v Cetinji l. 1869. Ravnatelj prvega ustava je postal Milan Kostić z Bačke, ki je dovršil duhovno akademijo v Kijevu. Ta je z g. Rajevskim, biskupom pri ruskem poslanstvu na Dunaji, izdelal program in vredil bogoslovsko šolo v Cetinji, kakor tudi ostale prvotne šole črnogorske, katerih nadzornik je bil.

Prva ravnateljica dekliške šole je bila Ruskinja iz Moskve, gspdca. Pacjevičeva, ki jo je vravnala po izgledu ruskih zavodov. Ta šola prav vspešno napreduje, akoravno znanost ruskega in francoskega jezika, ki se tu med

drugim podučujeta, ne prinaša nikake posebne koristi mladim Črnogorkam.

Na sedanji bogoslovski šoli se prednaša obširen katehizem — cerkvena zgodovina — srbska slovnica — staroslovenska slovnica — govorništvo — zgodovina srbske slovnosti — ruščina — rusko cerkveno slovstvo — občna zgodovina — antropologija in fizjologija — dietetika — morala — razlaganje sv. pisma — hermenevtika — homiletika — dušeslovje — logika — dogmatika — pastirstvo — liturgika — pedagogika — petje. To sta najviša omikovalna ustava v Črnigori, ki ju podpira Rusija. Razen teh dveh so še prvotne ljudske šole, ki širijo omiko med narod, bilo jih je, kakor smo že omenili, pred 10 leti 10, ali v letih 1869—71 je prirastlo k njim 30 novih. Učni predmeti so ti-le: Čitanje srbsko in staroslovensko — katehizem — svetopisemske povesti — srbska slovnica — številjenje — zemljepisje — srbska zgodovina — gospodarsko berilo in — petje.

Mezda učiteljev na ljudskih šolah se pla-

škega svoj letni občni zbor, ki je bil za polovico veči od lanskega. Vsi odlični katoličani angleški so se ga vdeležili. Množenje katoličanov pripisuje predsednik Gladstonovim napadom na papeža.

Izvirni dopisi.

Iz ljubljanske okolice, 22. jul.

Kdor se spominja, v kako slabem imenu je bila okolica ljubljanska zlasti po nemčurskih časnikih zadnja leta, se mu bo res čudno zdelo, da je zdaj tako mirna. Ne le, da se nobenemu „škricu“ nič ne zgodi, tudi pretepi med domačimi fanti so ponehali tako, da se le redko od kod sliši o kaki nerodnosti. To je zares vesela prikazen. Kje pa je njen vzrok? Mislim, da mi ne bo nihče nasprotoval, ako trdim, da bralna društva in čitalnice k temu mnogo pripomorejo, da-si je takih društev v bližnji okolici do zdaj le troje, namreč na Dobravi, v Št. Vidu in v Bizaviku. Iz slednjega kraja zlasti se mi pripoveduje, da mladina, ter odraseni ljudje ob nedeljah in praznikih namesto v krčmo zahajajo rajši v čitalnico ter tam bero slovenske knjige in časnike ali pa jim jih kdo bere; potem se razgovarjajo o tem, kar so slišali ali brali in gredo mirno domú. Tako je prav, to je lepo in hvale vredno! Zato bi bilo pa zelo želeli, da bi se na več krajih osnovala bralna društva; najpotrebnejša bi bila na Viču, v Šiški in na Ježici ali pa v Črnučah. Jaz mislim, da ne bi bilo težavno osnovati jih, posebno če iz Ljubljane pride prva spodbuda. Ta reč je premisljiva vredna, zato sem jo tu sprožil pričakovaje, da se bo za mano še kdo oglasil o njej. —

Hrvaška 18. julija. Prva volitev za novi sabor je končana v Karlovcu 17. julija. Opozicijski kandidat dr. Mikanec je propal z manjšino od 52 glasov. Dvakrat je to mesto izbralo Mikanca za svojega zastopnika, v najhujši borbi proti madjaronstvu je bil on izbran za sabor, ali zdaj so ga njegovi najvernejši prijatelji zapustili. In zakaj? Ker je opozicijski in ker se je odcepil od današnje saborske večine ter osnovati hotel posebno stranko pod geslom „za istino in pravo“. Mnenje je namreč v Hrvaški skoraj občno, da je politika Mikančeva nevarna za Hrvate in da bi sčasom Madjari nam še to vzeli, kar imamo, ako se jim ne bomo klanjali. To je stara hrvaška rana, da se preveč Madjaru podaja, ta pa to krotkost za sebe upotrebljava ter kos za kosom

čuje iz dohodkov črnogorskih samostanov, ki znašajo 16.000 gld. na leto. Od te svote dobé učitelji 7350 gld.; črnogorski metropolit ima letnih 2000 gold., samostanski nadzorniki pa po 300 gld.

Samostanski dohodki so se stekali od l. 1855–68 v kneževsko blagajnico, od te dobe pa so namenjeni omiki v Črnigori. Vsa posestva samostanska so dana v najem Črnogorcem in njihovi dohodki se prejemljó sedaj v gotovem denarju.

Ravnatelj bogoslovne šole ima 1500 gld. plače, dva profesorja pa po 600 gld. in stanovanje; ravnateljica na dekliškem ustavu dobiva 1500 rubljev in dve učiteljici po 300 gold. s stanovanjem, hrano in palivom.

V vseh teh izobraževalnih zavodih, v bogoslovnicah, v dekliški in v ljudskih šolah je bilo leta 1873. 2000 dijakov in 100 učenk. O našem vspehu se zamora le toliko reči, da v Črni gori sedaj pripadajo na 100 prebivalcev že 2, ki umeta čitati.

(Po „Slovanu.“)

nam jemlje, kar smo dobili po kruti borbi. Dr. Mikanec pa to naravnost kaže, kar misli, ter svari narod, da naj se varuje prilizljivega Madjara, ki mu ni bil nikdar pravi prijatelj ter mu tudi biti ne more. Jedino, kar škodi Mikančevji stranki, je to, da je prerano svoj predlog o reviziji sedanje nagodbe saboru podnesel, da on tega ni storil, morda bi bil tudi tretjič v Karlovcu izbran. Mesto Karlovec je izgubilo s to volitvijo, ker jo odstopilo od opozicije, ves ugled v zunanjem svetu, posebno pa v Ogerskeji, kajti tukaj je imela tudi vlada svoje roke proti Mikanecu, samo da se tega opozicijskega znebi, kajti on je vso resnico pové, pa tudi Madjarom, zato je tudi s te strani gledali, da svojo dolžnost store. Bilo je pri tej volitvi mnogo činov, ki gotovo ne delajo časti sedanji vladi, saj so vendar činovniki, kakor se pripoveduje, dobili zapoved, da ne glasujejo za Mikanca. Pritisek iz Pešte v Zagreb, od tukej v Karlovec. Činovništvo in židovstvo, ki gre le za interesom, odločilo je proti Mikanecu. Videli bomo, kaj bode novi zastopnik Türk, trgovec, za Karlovec in domovino storil, ker se Mikanecu oponaša, da ni za mesto nič storil, kakor tudi sploh za domovino ne, samo da je nekoliko govorov govoril, novi zastopnik pa gotovo še tega ne bo mogel storiti. Bomo videli, če bodo Madjari zdaj res Kupo regulirali? To nas bo vse prihodnost učila.

Sploh pa je pri teh izborih malo živahnosti, razun Primorja, kjer se bodo tudi opozicijski kandidati postavili, in pa v Sremu, kjer snujejo Srbi svojo stranko. Brž ko ne bo vse v miru se izvršilo ter stari kandidati izbrani. Odbor v Zagrebu teh kandidatov še ni proglasil. V Zagrebu bode volitev 7. avgusta.

Domače novice.

V Ljubljani, 24. julija.

(Novoizvoljenemu škofu dr. Janezu Zlat. Pogačarju) so se bili v torek predstavili najprvo profesorji bogoslovja in potem stolni kapitel, v četrtek pa vsa druga ljubljanska duhovščina in mestni občinski zastop.

(G. Jakob Šot), učitelj I. mestne ljudske šole in ud c. k. okrajnega šolskega sveta, je po dolgi in hudi bolezni v 55. letu svoje starosti umrl. Pogreb, kterega so se vdeležili vsi učenci mestnih šol, bil je včeraj popoldne.

(„Tagblatt“) je moral dvakrat oddahniti se, predno je končal svojo apologijo do novoizvoljenega škofa ljubljanskega. Ni čuda, kaj takega ne more nobeden kar v eni sapi od sebe dati. V dvakrat pretrganem članku je nakupičeno vse ono, kar se je po nemčurskih in „liberalnih“ listih drugih jezikov o duhovščini naši obrekljivega bralo, po nemčurskih in drugih „liberalnih“ zborih in shodih, po željnih zborih govorilo ali se med enako mislečimi raznašalo. Zato smo že brž, ko smo brali prvi kos z zabavljicami, psovskami in najgršimi napadi otrovanega članka, stavili, da bo tudi Samassa s svojimi zvonovi v njem memo nas šel. In — stavo smo dobili, med zadnjimi dokazi prišanta tudi Samassa, kakor Marijca v žaloigri „Mlinar in njegova hči“. Ta se novemu škofu kaže kot zadnja žrtev fanatične nestrpljivosti duhovščine naše, med katero bi bil moral že prejšnji škof po „Tagblattovih“ mislih planiti z mogočnim „Quos ego.“ Konec „Tagblattovega“ blojenja je ta, da stranka umazanega lista pričakuje od novega škofa, da bo posnemal prednika svojega v ustavoverskem mišljenju in ne le sam vstopil se na stališče Slovencem sovražno, marveč tudi duhovščino svojo strogo brzdal ter od-

ločno prepovedal ji vsakakoršne narodne ali versko-politične agitacije. Agitacij za nemčursko stranko „Tagblatt“ še v misel ne vzame, a ker novemu škofu tako silno na srce polaga, naj odvrta duhovščino od slovensko-političnih agitacij, se sme in mora brati med vrstami to-le: Ti, škof, bodi izvrševalec naših razsodbe pri duhovnih. Kogar izmed duhovščine ti bomo zatožili zaradi narodno-političnih agitacij, pokaži mu šibo. Če bi pa kateri za nas agitiral, ti ga ne bomo naznanili, zato ga boš tudi ti pri miru pustil.“ — Res, predrznost, domišljija in nesramnost naših nemčurjev je prav titanska. Se vé, da se mi ne upamo speti se do misli, da bi novi gospod knezoškof le trenutek časa mogel muditi svoje misli pri takem članku. Tudi se nam zdi stopinja vladike kranjskega prečastitljiva, prevzvišena, ko da bi se smelo tako mu govoriti, kakor se je „Tagblatt“ govoriti predrznil. Zato se mora vsak z zaničevanjem, z gnjušenjem obrniti od ljudi, ki se podstopijo najvišemu duhovskemu oblastniku tako nespodobno, nespoštljivo govoriti, kakor „Tagblatt.“ S tem ni žaljen samo on, marveč žaljen je ves verni narod slovenski, ki vidi v svojih škofih prave zastopnike božje. „Tagblatt“ naj se najprvo uči spodobnosti, kajti k osobam višega stanu se ne hodi v blatnastih čevljih, s pipo med zobmi ali pa celó — pijano.

(Bakljado) so hoteli neki ljudje, ki so v tesni zvezi z „narodno tiskarno“ in „Narodom“, napraviti novemu gosp. knezoškofu, pa mestna policija jo je prepovedala. Mi sicer nikakor ne odobrujemo „liberalizma“ rotovski gospode in njene policije, liberalizma, ki dovoljuje ovacije le take, ktere veljajo osebam njene stranke; ali v tem slučaju je policija vendar pravo zadelo prepovedajočo demonstracijo, ktera bi bila, tega smo prepričani, g. knezoškofu najmanj ljuba. Če se že naredi bakljada, napraviti jo mora vse mesto, vsaj pa vsa slovenska stranka; kajti ako bi šla le iz „narodne tiskarne“, bi le prelahko svet sodil, da je novi škof iz tabora „mladoslovencev“, ki ga tako trdovratno za svojega reklamujejo; in taka krivična sodba bi gotovo gosp. knezoškofa v srce žalila. Kedar pride pravi čas, mu bo vsa Ljubljana napravila bakljado, in takrat gotovo tudi mestna policija ne bo temu branila, vsaj nadjamo se tega od nje. Bakljada iz „narodne tiskarne“ pa bi bila presiromaška, neprimerna in nevredna namena, kterega bi imela ovacija škofu kranjskemu.

(Za prihod Hrvatov) na Bled se je boje — tako je bilo vsaj brati — v Ljubljani sestavil neki odbor, ki ima pripravljati vse za spodoben sprejem bratov naših. Ali kje je ta odbor? Morda zopet le v „narodni tiskarni“? Taka reč je vredna odbora sestavljenega iz vse slovenske stranke, tak odbor le bi bil v stanu storiti vse, kar je treba, da se Hrvatje spodobno sprejmó. Če bodo priprave slabe, bo potem krivda letela na vse nas, ne pa le na „narodno tiskarno.“

Razne reči.

— Benzingerjeve Glaubens- und Sittenlehre je te dni prišel na svetlo 8. snopič, ki se končava z dokazi, da le katoliška cerkev je prava od Jezusa ustanovljena cerkev (9. člen apostolske vere).

— Duhovske spremembe. V ljubljanski škofiji: Č. g. Anton Ahčin, ekspoz. v Begnjah pri C., je dobil lokalijo Reteče.

— Premembe pri učiteljstvu. Gsp. Jožef Benedek je nadučitelj, a gsp. Jožef

Juvanec, učitelj v Planini (stalno). Gsp. Jakob Petrič pride iz Štija na Gor. v Grahovo; g. Anton Požar iz Košane v Toplice. Učitelj v Hoterdišici, g. J. Valentin se je službi odpovedal. Gosp. France Šetina iz Černomlja je nasvetovan, da ima iti v vinorejsko šolo v Klosterneburg.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Kranjskem: V šolskem okraji kranjskem (Krainburg) učiteljske službe: v Zalilogu in v Selcah, l. p. 400 gld. in stanovanje; v Poljanah l. p. 450 gld., na Trati l. p. 500 gld. in stanovanje; Preddvorom l. p. 500 gold.; na 4razr. lj. šoli v Škofjiloki, l. plače je 500 gld. Prošnje dotičnemu okr. šl. svetu do 30. julija. — V šolskem okraji postonjskem učit. službe na lj. šolah: V Colu, na Planini (vipavski), v Šentpetru, v Premu, v Ternu, v Vipavi in Postenji po 400 gold. na leto in stanovanje, v Košani 500 gold., ženske (učiteljice) niso izključene. Prošnje do 24. julija okraj. šl. svetu v Postonji. — V ljubljanski okolici je Borovnica razpisana (do 24. julija). — V ljubljanskem mestu na novi mestni dekliški šoli službe 2 učiteljic in 2 podučiteljic; učiteljice dobivajo po 600 gold., a podučiteljice po 420 gold. in desetletne doklade. Prošnje krajnemu mestnemu šl. svetu v Ljubljani do 24. julija.

— Toča je hudo zadela posavske srenje sv. Peter, sv. Pavel, Gotovlje, Žavec, Perišič, Ljubno in Mozirje.

Listnica opravištev.

G. J. N.: Vaša naročnina je potekla s koncem maja.

G. J. V.: Prosimo popred malo naročnine.

Č. g. B. L., župnik v St.: Zaželjeno poslali. Ne zamerite, da zaradi okolščin tako pozno.

G. J. S., posest. v B.: Prosimo še za četrt leta 2 gl. 50 kr.

Sl. B. v Gr.: Pravite, za drugo polletje? Mi za prvega nismo nič prejeli; če je zmota, prosimo za razjasnjenje.

Č. g. J. H. v Č.: Predragi, nepotreben strah! Za take naročnike niso niti ameriške vice, niti ameriški pekel. Pa strah vsaj ni bil tolik, da bi bil kaj škodoval?

Mnogim g. naročnikom: Poslednjih treh listov marsikterim gospodom nismo poslali, ker smo začeli vendar le dvomiti, ali mislijo (list prejema, ne dvomimo) naročnino poslati, ali ne. Pošiljali smo list vsem, ktere smo v zapisniku naročnikov našli, opomnili pa o priliki povabila na naročbo vselej: naj nam list nazaj pošljejo, kteri ga ne mislijo imeti. Da smo „Slovenca“ brez naročnine pošiljali, se je zgodilo zato, ker so nekteri prosili, da bodo pozneje v ugodnih okolščinah plačali. Tedaj smo to posredovalno pot izvolili in list vsem naročnikom pošiljali, kteri so se za-nj oglašili, ker smo prepričani, da bolj lahkega načina vendar ni neprijetnega lista se iznebiti, kakor ga ali drugič nazaj poslati. Mngo naročnikov je res zaostalo naročnino plačevalo pozneje prav s hvaležnostjo, da smo jih čakali; a mnogo drugih je pa list prejelo in — — — naj ne zamerijo, če ne moremo dalje, ker „Slovenec“ nima drugih prihodkov, kakor letno plačo naročnikov. Počakamo lahko, lista zastoj dajati pa ne premoremo.

NB. Kteri so se o tej reči znabiti že oglašili, ali le za četrt ali polletje z naročnino zaostali, jih ta opazka ne zadeva.

Javna zahvala.

Odbor, ki je napravil v čitalnici ljubljanski kegljanje za dobitke na korist domačega orkestra, izreka s tem javno zahvalo blagemu gospodu Andreju Velikanje-tu, najemniku kegljišča, da za 14dnevno porabo kegljišča ni zaračunal več ko 120 gld. Le njegovi blagodušnosti se imamo zahvaliti, da je od 520 gl. ostalo orkestru blagajnici vendar še 320 gl., kar bi ne bilo, ako bi bil on računil n. pr. 300 gld. ali še več. (58-1)

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turčice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	2.75	1.75	1.30	1.00	1.65	1.50	1.50
v Kranji	3.00	1.90	1.50	1.00	1.70	1.30	1.55
v Lohi	2.80	1.70	1.50	1.00	1.65	1.30	1.55
v Novomestu	2.20	1.85	1.10	1.00	1.60	1.65	1.60
v Sodražici	2.90	—	—	1.00	1.50	1.50	1.65
v Mariboru	2.10	1.80	1.35	1.05	1.50	1.30	1.70
v Ptuj	1.75	1.50	1.50	0.95	1.25	1.15	1.60
v Celji	2.35	1.80	1.55	1.15	1.75	1.50	1.70
v Celoven	2.20	1.88	1.46	0.97	1.25	1.37	1.32
v Trstu	2.68	1.80	1.40	1.00	1.70	—	—
v Zagrebu	2.15	1.75	1.25	0.95	1.25	—	—
v Varaždinu	1.90	1.40	—	1.10	1.23	1.05	1.50
na Dunaju	2.90	1.80	1.50	1.10	1.75	—	—
v Peštu	2.80	1.80	—	1.00	1.60	—	—
v Pragi	2.85	2.10	1.60	1.20	—	—	—
v Gradcu	2.80	1.70	1.50	1.10	1.70	—	—

Piccolijeva lekarna „k angelju“.

Farmacijske specialitete
Gabriel Piccolija,
lekarja v Ljubljani na dunajski cesti.

Anaterinova ustna voda in zobni prašek. Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper differitis ali vnetico grla in skorbut, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. Kdor ga enkrat poskusi, dal mu bode gotovo prednost, vzlie vsim enakim izdelkom. 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano naravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabo dišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Pravi sajdlcev pulver. Nareja se s čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje s soljo, v pomoč bolehnemu človeštvu pri vsih notranjih in vna-njih prisadib, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Elikzir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Glycerin-Crème, je posebno izbrano sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Specijalno, da se ohrani koža krasna, nježna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi umivalnimi vodami, lepoticjem in lepoticnlm sredstvom, ktera so čisto škodljiva. 1 steklenica 1 gold.

Rajžev pulver. Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, ktereji podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr.

Nezmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštnemu povzetju. (36-12)

Telegrafične denarne cene 19. julija.

Papirna renta 70.85. — Srebrna renta 74.30 — 1860letno državno posojilo 112.40 — Bankine akcije 936 — Kreditne akcije 215. — London 111.70 — Srebro 101.65. — Ces. kr. cekini 5.24. — 20Napoleon 8.90.

Ozira vredno!

medicinsko-popularna razsodba zdravilnosti in učinke

pravega

Wilhelmovga

antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi po resničnih dokazih.

Le mnogi dokazi izvrstne uplivnosti zgoraj imenovanega čaja v protinskih in revmatičnih boleznih, potem pohvalni sprejem in rabljenje od veliko racijonalnih zdravnikov, so nas napotili, tukaj o tem važnem sredstvu govoriti. Veliko je tistih, ki vsako leto obiskujejo žvepljene toplice, da bi tam našli zlažšanje in oproščenje svojih protinskih ali revmatičnih boleznij, in v resnici se vrnejo domu kot novo ustvarjeni. Dvakrat more toraj tiste boleti, ktere omejeno premoženje ali nemoč, od svojega poklica, od svojih ločiti se, izključuje, udeležiti se zdravilaost majke narave: oni so obsojeni na vedne bolezni. V tem slučaju je tedaj, kjer se ta čaj izkaže in je zagadatelj visoke vrednosti. Ta čaj ima specifično uplivnost na scavnico, pot in krv bolnikovo, kar smo po kemični preiskavi scavnice in potu opazovali in more vsak na protinu in revmatizmu trpeči, ki rabi ta čaj, čudno spremembo, posebno v scavnici (ktera se že v malo dneh vedno bolj in bolj kali in gošo kaže na dnu, v kteri so anomalne izpeljane dražefe tvarine) sam opazovati, pri čemur bode ob enem veselje doživel, da bo čutil svojo bolezen vsak dan zmanjševati se in zaposled celo izginiti.

Ravno tako vzroči ta čaj (vžit, pred ko se spat gre) zbadanje na koži in jako zmerno izparjenje kože, kar bolnemu vedno veliko izlažšanje dela.

Uživanje tega čaja ni nikakor neprijetno, ne nadleguje prebavljanja in pospešuje zelo pri marsikom odpiranje telesa. Toraj imamo polni urok, zaznamovati ta čaj ko cenilno obogatjenje zdravil zoper protin in revmatizem in za čiščenje krvi.

Javna zahvala

gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu, ki je iznašel antiartritični antirevmatični krvočistilni čaj.

Čisti krv zoper protin in revmatizem.

Ako tukaj javnost nastopim, je zagadatelj, ker smatram prvič za dolžnost, gospodu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu, svojo iskreno zahvalo izreči za dobroto, ki mi jo je njegov krvočistilni čaj v moji revmatični bolezni izkazal in potem, da bi tudi druge, ki so ti hudi bolezni propali, na ta izvrstni čaj opozorila. Nisem v stanu, mučne bolečice, ki sem jo skozi cele tri leta pri vsaki vremenski spremembi trpela, popisati, in kterih me niso mogla ni zdravila, ni žvepljene toplice v Badenu pri Dunaji rešiti. Brez spanja valjala sem se cele noči v postelji sem ter tje, moja slast se je manjšala vidno, moj izgled se hušjal in cela telesna moč je pojemala. Po 4 tedne dolgem uživanji imenovanega čaja sem bila svojih bolečin celo rešena, in sem še zdaj, ko že 6 tednov ne pijem več čaja, tudi celi telesni položaj se je zboljšal. Trdno sem prepričana, da bode vsak, ki v nekajih boleznih pribeži k temu čaju, tudi iznajdnika njegovega, gospoda Franc Wilhelma, kakor jaz, blagoslovil. Z izvrstnim spoštovanjem

Grofica Budschn-Streitfeld,

soproga oberstlajntanta na Dunaji.

(18-20)

Währinger Hauptstrasse.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovga antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podakom v različnih jeziki 1. gl., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi dobiva: v Ljubljani pri Petru Lasniku; v Kranji pri K. Šavniku; v Postojni pri Jozefu Kupferschmidu; v Novem mestu pri Dom. Ricoli-u; v Celji pri Baumbachu, lekarju, Francu Rauscherju, lekarju in Karolu Krisperju; v Mariboru pri Alois Quandestu; v Prassbergu pri Tribucu; v Beljaku pri Matevž Fürstu; v Celoven pri C. Clementschitschu; v Gorici pri Franzonc-u lekarju; v v Varaždinu pri dr. A. Halterju, lekarju.